

A woman with dark hair, wearing a vibrant red, floor-length dress with intricate gold embroidery, is seated on a stage. She is playing a black and white accordion. The stage is lit with warm, dramatic lighting, and a heavy, patterned red curtain hangs to her left. The overall mood is artistic and theatrical.

Minna Weurlander experimenterar gärna med ackordeonets klanger. Hennes musik och spelsätt har influerats starkt av den ryska ackordeontraditionen, och förstås även av den argentinska tangon.

DRAGSPELS- DROTTNINGEN

Minna Weurlander är en av världens främsta på ackordeon. När Malmöoperan och Cirkus Cirkör har premiär med Philip Glass *Circus Days and Nights* spelar både hon och hennes följeslagare huvudrollen.

TEXT MADELEINE JOSTEDT ULRICI

DET PÅMINNER snarare om parisisk modeplåtning än en digital intervju när jag möter Minna Weurlander en tisdagkväll över Zoom. Hon ler sällan på bild, inte heller idag. Att hon talar eftertänksamt med finlandssvensk accent, mörkt och dröjande, förtätar stämningen ytterligare. Den resliga, bredaxlade gestalten med tonade glasögon, välslingat hår och nonchalant uppknäppt sidenskjorta gör skäl för sin mystik – det är helt enkelt svårt att inte få rockstjärnevibbar av Minna Weurlander, ackordeonist i Philip Glass pinfärska cirkusopera *Circus Days and Nights* på Malmö Opera.

– Jag har kämpat i så många år. När jag kom till Sverige på nittiotalet var det svårt att komma in i de konservativa musikkretsarna. Så den här grejen är stor för mig, men också för mitt instrument.

Hennes ständiga följeslagare är ett unikum – ett ackordeonens Stradivarius, som hon själv beskriver det. Ett Castelfidardo mer specifikt, döpt efter den lilla staden i Le Marche-provinsen, nordöst om Rom, som är hemvist för flest dragspelstillverkare i världen:

– Den är ”top of the top”, ett free base ackordeon som skiljer sig från ett gammaldags dragspel genom att ha enskilda toner också i höger hand, alltså fem oktaver, dubbelt på båda sidorna. Så mitt omfång är som en flygels.

När vi möts har *Circus Days and Nights*-ensemblen repat mellan klockan 8 och 18. Säkerhetsåtgärderna är rigorösa. Medarbetarna testas varje vecka innan de får komma in i huset och överallt hägrar

OSAR PENA

MINNA WEURLANDER

FÖDD 4 april 1973.

BOR i Malmö sedan 1994.

FAMILJ man och två barn, 5, respektive 17.

AKTUELL MED Ackordeonsolist och kapellmästare i Philip Glass nyskrivna cirkusopera *Circus Days and Nights* på Malmö Opera.

KURIOSA ”Opera var mitt andra ämne på Sibelius-akademien under några år. Men jag slutade ganska snabbt för min lärare ville att jag skulle framträda med en massa stora sångare. Det ville jag inte alls!”

”coronapoliser, som tittar på oss så att vi inte går för nära varandra”, skrattar Minna tragikomiskt.

– Arbetet är extremt komplext. Det är en enorm utmaning, inte minst för regissören Tilde Björfors.

Resan mot cirkusopera började år 2016 när Philip Glass såg Folkoperans och Cirkus Cirkörs New >

STIG MAGNUS THORSEN

»Musikerna är en del av cirkusen på riktigt. Jag ska till exempel flyga med mitt 17 kilos-ackordeon – och spela samtidigt!«

York-gästspel av hans opera *Satyagraha*. Glass och cirkusdirektören Tilde Björfors upptäckte snart sin gemensamma kärlek till den avantgardistiske poeten Robert Lax, vars sista diktsamling *Circus Days and Nights* (2000) alltså har namngett deras aktuella hybridverk.

Som ackordeonsolist och kapellmästare är Minna Weurlander en central figur i den musikaliska helheten. Ensemblen av det mer udda slaget – förutom ackordeon består den av fiol, cello, trumpet, klarinett, tuba och slagverk.

– Man kan göra ganska häftiga saker med en sådan ensemble. Det behöver inte nödvändigtvis vara en traditionell symfoniorkester, poängterar Minna.

Operan var långt ifrån klar när hon tillfrågades om att medverka i den. Men instrumenteringen var bestämd och ackordeon var med från första början som självklar utgångspunkt, konstaterar hon med viss stolthet.

Att en gigant som Philip Glass specialskriver musik för ackordeon är att betrakta som en upprättelse av rang för instrumentet. Och trots sina 84 år och coronaisolering har han varit mycket engagerad i produktionen. Särskilt entusiastisk var han inför att närvara vid den första ensemblerepetitionen i april.

– Han var med oss över Zoom, men det var tyvärr dålig uppkoppling. Så efteråt skickade han en video till oss med tankar och teckningar över hur han tänkt sig saker och ting.

MUSIKEN ÄR INTE särskilt emotionellt förankrad, berättar Minna. Det handlar mer om att åstadkomma en klangmässig ”trans”.

– Det är som att köra en sportbil. Coolt och i lagom fart. Inte tappa tempo och inga drastiska vändningar hit och dit. Det är en utmaning, speciellt nu när vi inte får sitta nära varandra.

Den ovanliga sättningen ställer höga krav på >

CIRCUS DAYS AND NIGHTS

Cirkusoperan *Circus Days and Nights* är en samproduktion mellan Malmö Opera och Cirkus Cirkör. Librettot är baserat på Robert Lax diktsamling med samma namn och handlar om hur Lax själv som ung reporter slog följe med ett cirkussällskap i 1940-talets Amerika. Det förändrade hans syn på livet och människans strävan. Musiken är skriven av Philip Glass, världens mest spelade samtida operatörsättare. För librettot står Tilde Björfors och David Henry och bland de medverkande sångolisterna märks Elin Rombo, Karolina Blixt, Anton Ljungqvist och Jakob Högström. Premiär blir det den 29 maj – en livestreaming från Malmö Operas webb, malmoopera.se.

*»Det är som att köra en sportbil.
Coolt och i lagom fart. Inte
tappa tempo och inga drastiska
vändningar hit och dit.«*

... OM ATT I 2,5 TIMMAR SPELA GLASS
REPETITIVA FIGURER.

musikerna, både när det gäller att hitta den speciella Philip Glass-klangen och för att hålla tempo – särskilt i vissa mycket repetitiva partier.

– Sedan ska det bara flyta, säger Minna. Bara vara.

Att Minna Weurlander förhåller sig experimentellt till både klanger och genrer är ingen överraskning för de som följt hennes karriär. Men cirkus betraktade hon länge som okänd mark:

– Åh Gud, ja ... 1996 tog en vän med mig till Varberg för att se en föreställning av just Cirkus Cirkör. Det är som en cirkel som sluts, för redan då fanns ju Tilde där. Och nu sitter jag själv här och får jobba med dem.

Förutom genreöverskridandet mellan cirkus och

»Det här är inte opera där man övar två veckor med orkestern och sen upp på scen. Här skapas allting tillsammans.«

opera introducerar *Circus Days and Nights* ett modernare ensemblearbete. Även det är en utmaning, inte minst med tanke på rådande restriktioner.

– Det här är inte opera där man övar två veckor med orkestern och sen upp på scen. Här skapas allting tillsammans. Alla sitter med på vartenda rep, från början till slut – solister, cirkusartister, kör, ljud- och ljus tekniker, musiker.

Och fastän ensemblearbete av det här slaget har varit på tapeten förut, tar Tilde Björfors det några snäpp längre:

– Musikerna är en del av cirkusen på riktigt. Vi är spridda över scenen och vissa kommer från luften. Jag ska till exempel flyga med mitt 17 kilos-ackordeon – och spela samtidigt!

MINNA AVSLÖJAR ATT hon faktiskt är ganska höjdrädd:

– Men jag har testat två gånger. Så det ska nog gå.

Den fysiskt krävande regin ställer även krav på teknisk skärpa. På tonsättarens inrådan har ensemblen fattat det ovanliga beslutet att använda in-earshörlurar genomgående.

– Det händer så mycket på scen. Philip Glass sa själv i ett meddelande som han skickade till oss att ”den här musiken är inte alls svår att spela tekniskt. Men ni ska hitta klangen tillsammans”.

Just klangrikedomen var det som väckte Minna Weurlanders intresse för dragspel som fyraåring hemma i Finland.

– Min äldsta syster fick ett spel av morfar i födelsedagspresent som jag lånade när hon gick till skolan. Det var inte så populärt, så hon låste in det. Men jag lyckades mecka upp låset, skrattar hon nöjt.

Efter två år fick hon så ett alldeles eget konsertackordeon med ”free base”.

– Det var bra, för då kunde jag äntligen börja spela Mozarts menuetter.

Som om det var den mest självklara sak i världen för en sexåring att göra på sin fritid. Men sen är ju inte heller alla betrodda att agera marionettmästare i årtiondets kanske mest sensationella operahändelse.